

PROSVETNI DELAVEC

GLASILO ZDRUŽENJ PROSVETNIH DELAVCEV SLOVENIJE

Štev. 18

Ljubljana, 20. novembra 1952.

Leto III.

ZA RAZVOJ SOCIALISTIČNE DEMOKRACIJE

Pred nami so volitve v občinske, mestne in okrajne ljudske odbore in zbornice proizvajalcev. Ves pretekli teden in še prej se je po vsej Sloveniji vršila živa politična priprava za te volitve. Na frontnih sestankih so se pretresali predlogi za kandidature in na zborih volilcev so se izbirali kandidati, ki bodo kandidirali pri prihodnjih volitvah. Pri teh predpripravih smo lahko opazili na eni strani veliko zanimanje, na drugi strani pa mnogo tendenc nam nasprotnih elementov, ki so v napačnem pojmovanju poglobljanja demokracije mislili, da je prišel zanje čas, da uveljavijo svojo sovražnost do socialistične ureditve in se vrinejo na kandidatske liste. Lahko trdimo, da jim je to temeljito preprečila budnost zavednih frontovcev.

Ze prva poročila kažejo, da v posamezne občinske, mestne in okrajne ljudske odbore kandidira mnogo naših stanovskih tovarišev in tovarišic. S to kandidaturo jim je delovno ljudstvo dalo priznanje za njihovo dosedanje delo, istočasno jim je pa, za primer izvolitve, poverilo važno dolžnost zastopati njihove interese, ki morajo biti interesi nas vseh, ki smo del nove socialistične družbe.

O pomenu teh volitev se je v teh dneh mnogo govorilo in pisalo. Poudarjali smo, da so to volitve, ki so najvažnejše od vseh dosedanjih volitev. V resnici se te volitve razlikujejo od dosedanjih, ker se sodelovanje delovnih ljudi pri upravljanju države vsak dan bolj širi in se vedno bolj kažejo obrisi brezrazredne družbe in prehajanje funkcij države na širok krog ljudi, tako na gospodarskem kakor na kulturno-prosvetnem področju naše dejavnosti. Prav zato pa zahteva ta razvoj še intenzivnejše delo in več sodelovanja nas vseh, da se istočasno ljudstvo, kot upravljalec države, prosvetno in kulturno dviga. Prav na tem polju je sedaj pred nami važna naloga. Na eni strani moramo poverjeno nam mladino pripravljati, da bo lahko prevzela slavno dediščino svojih očetov in mater in jo še izpopolnjevala, na drugi strani pa pomagati delovnim ljudem iz njihove zaostalosti, da bodo kos nalogam, ki jih čakajo in ki jih že sedaj morajo reševati.

Važen korak pri razvijanju in poglobljanju demokracije bodo novi organi oblasti pri občinskih, mestnih in okrajnih odborih: zbori proizvajalcev, ki jih delavci volijo te dni. S tem bo naša država prva v zgodovini izpolnila zahtevo delavskega razreda, ki so jo napovedovali klasiki marksizma-leninizma. Prvič v zgodovini bodo delavci tovarni in podjetij ne samo odločali pri upravljanju svojih podjetij, ampak tudi odločali, kako se bo višek njihovih delovnih ljudi deveta brigada, razdeljeval in kako se bo s temi sredstvi gospodarilo. To naše dosledno uresničevanje najnaprednejših idej delavskega razreda vzbuja po vsem svetu veliko zanimanje, pa tudi nasprotovanje tistih, ki jim taka demokracija ni všeč. Takih nasprotnikov imamo na vzhodu kot na zapadu. Namesto, da nam je Sovjetska zveza kašipot pri uresničevanju naukov Marxa in Lenina, nam služi danes samo kot svarični zgled, kako daleč lahko pride birokratska kasta, ki so ji interesi delovnih ljudi deveta brigada, otrsli smo se kvarnih vplivov sovjetskih metod in vse laži-demokracije Zapada in naša pot je specifično naša in taka, ki je v korist naših delovnih ljudi in ki lahko služi kot kašipot tudi drugim narodom.

Ko se bomo v teh dneh pripravljali na volitve in ko bodo posamezni kandidati razvijali bodoči program občinskih, mestnih in okrajnih odborov, ki mora biti program celotne Slovenije in Jugoslavije, se moramo zavedati, da bomo s tem vršili važno politično delo. To delo, ki bo rodilo bodoče naše ljudske odbore bo nujno krepilo obrambno moč naše države in enotnost naših narodov; dvigalo tehnični napredek, razvijalo gospodarsko moč in

materialno bazo za kulturno-prosvetno dejavnost in socialno zdravstveno moč našim ljudem. Istočasno bomo s tem vodili borbo proti vsem ostankom izkoriščevalskih razredov v notranjosti države in dajali najenergičnejši odgovor informbirojevskim intrigam, ki so tesno povezane z intrigami vatikanske imperialistične politike in politike vseh imperialistov sveta. Z utrjevanjem ljudske oblasti se bomo borili za svetovni mir, ki ga naši narodi žele in znajo ceniti, vendar ne za ceno svoje svobode. Borili se bomo, da obdržimo pravice, ki smo si jih s takim trpljenjem priborili. Z aktivnim političnim delom bomo v dneh pred volitvami manifestirali iskreno pripadnost naši socialistični domovini, analizirali do danes opravljeno delo in dosežene uspehe in prinesli koristne zaključke za odstranjevanje dosedanjih napak v interesu gospodarskega in kulturno-prosvetnega dviga našega družbenega življenja.

To poglobljanje demokracije, ki se bo močno manifestiralo pri teh volitvah, naj nam pa istočasno služi kot manifestacija za demokratizacijo vzgoje in šolstva. Popularizirajmo ob tej priliki vzgojne in šolske probleme, približajmo šolo ljudstvu, odprimo na široko šolska vrata poštenim državljanom, ki sodelujejo pri našem delu. Čim širši krog ljudi se bo seznanil z našim delom, tem bolj bo to delo cenjeno in prepričani smo lahko, da bo delavski razred napel vse sile, da ustvari našim šolam tudi materialno bazo za njeno nemoteno in boljše delo. Naša

šola mora biti razredno-politična ustanova, prežeta z ideologijo delavskega razreda, ker samo tako šola bo delavski razred podpiral in prav tako šola in vzgojo delavski razred tudi hoče.

Šesti kongres KPJ je med drugim gledal sol in znanstvenih ustanov ugotovil: »Osnovno vprašanje v nadaljnjem razvoju šolstva in znanstvenih ustanov je dviganje znanstvene ravni, utrjevanje in razvijanje demokracizma, zlasti pa povezovanje znanstvenega dela s stvarnostjo in gospodarstvom države, ter sodobno stvarnostjo sploh, razvijanje znanstvenih in kulturnih zvez med republikami in zatiranje ozkosti in lokalizma.«

Mnogo teh zahtev šestega kongresa KPJ bi z uspehom lahko ustvarjale naše šole in vzgojitelji tako v osnovnih, srednjih strokovnih in visokih šolah prav v teh dneh predvolilne agitacije, ko se na predvolilnih sestankih obravnavajo tudi pereča šolska in vzgojna vprašanja, vse pa z zavestjo, »da nima nihče pravice zapravljati sredstev, ki jih ustvarja delovno ljudstvo, proti njegovim naporom, njegovim stremljenjem in njegovemu napredku« (resolucija VI. kongresa KPJ).

Prepričani smo, da bodo naši vzgojitelji roko v roki z ostalimi delovnimi ljudmi krepko sodelovali v predvolilnih pripravah in da bodo volitve jasna manifestacija naše enotnosti in volje, demokratične pravice obdržati in jih še nadalje razvijati v duhu ideologije naprednega delavskega razreda. Z. H.

Vtisi s VI. kongresa ZKJ

Od javnih partijskih sestankov dalje imajo ljudje vse bolj iskren in topel odnos do Partije in komunistov. Zato je zanimanje za VI. kongres močno razgibalo vso javnost, tudi našo šolsko mladino in učiteljske zbornice. Ze pred odhodom v Zagreb sem čutil, kako nas delegate povsod spremljajo s posebnim spoštovanjem in pozornostjo. Ljubezno do naše Partije se je posebno izkazala v soboto, ko se je že ob pol 8. uri zbrala ogromna množica delovnih ljudi na ljubljanskem kolo-dvoru, da nam izroči pozdrave za kongres. Med množico sem videl tudi šolsko mladino, profesorje, učitelje in tovariše z odgovornejših mest naše prosvete. Ko se je brzi vlak komaj opazno začel premikati, je na peronu završalo navdušenje, ki je prešlo tudi med nas delegate po kupelih brzovlaka. Ponesli smo ga s seboj v Zagreb kot izraz iskrene povezanosti z najširšimi množicami ljudstva, ki je po tovarnah, šolah, mestih in vaseh živo spremljala potek kongresa, saj je bil to njen kongres.

Na isto svečano razpoloženje smo naleteli tudi na drugih postajah, kjer so nas ljudje pozdravljali z godbo in zastavami, in v Zagrebu, kjer so nas sprejeli zastopniki hrvaških komunistov.

Organizacija kongresa je bila odlična. V informacijskih prostorih na velesenjmu je vsak delegat dobil tiskani vodič z naslovom stanovanja, z informacijami o gledališčih, kinopredstavah, koncertih, gostinskih podjetjih in s podrobnim načrtom mesta. V soboto smo delegatje izkoristili prosti čas in si ogledali mesto. Najprej smo temeljito preštudirali tisto stran vodiča, ki našteva gostinska podjetja. Nekateri bolj utrujeni so pri tem kar ostali. Mene pa je kulturniška strast naglala v gledališče aledat Kreftovo Veliko puntarjjo. Stanovali smo nekateri po privatnih stanovanjih, kjer so nas domačini zelo prijazno sprejeli, nekateri pa v hotelih.

V nedeljo dopoldne se je začel kongres. Ze mnogo pred začetkom smo se zbrali v ogromnih kongresnih prostorih na velesenjmu. Po bifejih, garderobah in glavni dvorani smo srečavali stare znance iz NOB, ujetniških taborišč in hkrati navezovali prve stike s tovariši iz drugih republik.

Posebno globok vtis je name napravila demokratičnost in tovariški odnos med nami. Tu so se v nepričakovanih razgovorih družili višji partijski funkcionarji in ministri s prostimi delavci, kmeti, izobraženci, starimi partizanskimi borci, oficirji JLA, revolucionarji iz zaporov pred-aprilske Jugoslavije in španske revolucije. Ogromna kongresna dvorana se je napolnila s preko 2000 delegati in številnimi gosti. Pogled mi je dolgo krožil od človeka do člove-

ka preko dolgih vrst na celotno, skoraj nepregledno množico. Pomislil sem: Tu sedijo pomešani med seboj sami močni ljudje iz vseh republik, najboljši komunisti Jugoslavije, najdragocenejši zaklad domovine. Takega kadra nima nobena država na svetu. Navdaja me ponos, da smem biti med njimi in da bo vsak čas stopil med nas tudi vzgojitelj teh kadrov, najboljši komunist, sam tovariš Tito.

Najmočnejši vtis na vse delegate je brez dvoma napravila osebnost maršala Tita. V napetem pričakovanju njegovih prihoda se je dvorana pomirila. Fotoreporterji so se preletavali po prazni tribuni, z aparati bliskali v vse smeri, zlasti pa po prednji vrsti pred govorniško tribuno, kjer so sedeli člani CK vseh republik in odlični gostje. Končno so usmerili svoje kamere in reflektorje proti vohodu, od koder so pričakovali prihod našega drugega voditelja.

Nenadoma so tišino pretrgali vzkliki: »Herog Tito!« Vsi smo vstali in z navdušenim ploskanjem pozdravili maršala, ki je preko srednjega dvorane stopal proti govorniški tribuni, ves nasmehjan in osvetljen z reflektorji z vseh strani. Vsak njegov gib na neprilicni način izraža močnatost in veličino. Dolgotrajno skandiranje se je končno prelilo v mogočne zvoke internacionale. Pri tem smo čutili, kako se zanosno besede ujemajo s stvarnostjo, ker resnično gradimo nov svet socializma. Tako iskreno lahko pojejo to pesem samo komunisti, ki so ostali zvesti marksizmu-leninizmu. Po večkratnih pozivih nas je maršal končno pomiril, da smo se usedli in napeto prisluhnili njegovim besedam, ko je odprl kongres. Vsako njegovo besedo smo pozorno pretehtali po vsebini, barvi glasu in po ogromnem učinku na prisotne. Zato smo ga skoraj ob vsakem stavku prekinjali z novim navalom ploskanja in vzklikanja: »Mi smo Titovi, Tito je naš! Tito - Partija!« V delovno predsedstvo je tov. Tito predlagal same že vse znane borce, pri čemer so bili najdaljšega aplavza deležni tov. Kardelj, Ranković, Džilas, Kidrič, Leskošek in vsi predsedniki republik. Od ploskanja so nas bolele roke. Spomnil sem se, da se bo treba štediti še za referate.

Vkljub utrujenosti se nismo mogli zdržati, da ne bi ponovno ploskali, ko so nastopili nosilci pozdravov delovnih kolektivov, tovarn, rudnikov, kmetijskih zadrug in množičnih organizacij, ki so v počastitev kongresa sporočili rezultate svojega dela, svojo predanost Partiji in se zaobljubljali, da bodo sklepe kongresa izvrševali kot svoje. Z največjim navdušenjem smo sprejeli govor granicarja, ki je v imenu tovarišev-borcev na albanski, bolgar-

govoriti, da moramo nekatere naše najvišje funkcionarje, ki so bili bolni in operirani, kot n. pr. Tito in Kardelj, razbremeniti pri delu, češ da moramo bolj skrbeti za naše kadre. Smejali smo se njegovi licemerski skrbi za kadre in zahtevali naj preneha z neumnostmi. Vendar ga predsednik zaradi demokratičnih principov ni prekinil. Ko pa je začel govoriti o zasebnih zadevah in omenil, da ga je zapustila žena, je vsa dvorana protestirala in mu ni

Osnovno vprašanje v nadaljnjem razvoju šolstva in znanstvenih ustanov je dviganje znanstvene ravni, utrjevanje in razvijanje demokracizma, zlasti pa povezovanje znanstvenega dela s stvarnostjo in gospodarstvom države ter sodobno stvarnostjo sploh, razvijanje znanstvenih in kulturnih zvez med republikami in zatiranje ozkosti ter lokalizma!

(Iz „Resolucije“ VI. kongresa KPJ)

ski in romunski meji pozdravil kongres ter nam opisal vsakodnevnega junaškega podvige čuvarjev naše meje pred napadi kominformovskih teroristov.

Kulminacija kongresa je bil referat tov. Tita o borbi komunistov Jugoslavije za socialistično demokracijo. Njegove vsebine ne bom ponavljal, ker mislim, da ni prosvetnega delavca, ki ne bi poslušal ali čital vsaj izvlečekov iz referata po radiu in časopisih, ali pa bo referat podrobneje preštudiral, ko bo objavljen v posebni brošuri. Njegov obračun dela naše Partije med V. in VI. kongresom nas je navdajal s ponosom. Pogosto smo prekinili govor z večinutnim vzklikanjem in pesmijo:

»Druže Tito, mi ti se kunemo, da sa Tvoja puta ne skrenemo.«

Ko je govoril o vlogi KPJ pri razkrinkanju sovjetskega revizionizma, smo ga prekinili s pesmijo:

Druže Tito, vodjo komunistov, Partija je kao sunce čista.«

Ko je razkrinkaval povezavo Moskve in Vatikana pri skupnem klevetanju socialistične Jugoslavije, je vsa dvorana zapela:

»Što je više kleveta i laži, Tito nam je miliji i draži.«

Tako smo imeli občutek, da herojsko delo komunistov Jugoslavije naše ljudstvo sproti vpleta v narodno pesem in posamezne kitice nastajajo kar tu pred našimi očmi.

Med najbolj toplu sprejetimi je bil vsekakor referat tov. Kardelja. Tudi njegove besede smo sprejemali s potencirano pozornostjo, kakor da bi hoteli iz njih izluščiti še več, kakor je utegnul v kratko odmerjenem času povedati. Od vseh strani sem slišal opazke občudovanja in pohvale. Pogosto smo njegova izvajanja prekinjali z dolgotrajnim vzklikanjem: Tito - Kardelj!

Nas prosvetne delavce so posebno zanimali problemi o šolstvu in idejno-politični vzgoji, ki so jih v svojih referatih obravnavali tov. Rodoljub Colaković, Petar Stambolić, Lidija Sentjunc in Remškar.

Ob izvajanjih Borisa Žihlerla o napaakah sovjetske teoretične misli, me je neki makedonski delegat počul: »Ih, kako je pametan ovaj čovjek!« Tudi referat tov. Kidriča, Marinka in Leskoška so vzbujali veliko pozornost in isti makedonec mi je zopet zašepetal: »Vi Slovenci imate najučajni CK.« Seveda smo Slovenci z enako navdušenostjo vzklikali tudi ob govorih tov. Džilasa, Rankovića, Bakarića, Koliševskega in drugih diskutantov. Nikjer ni bilo opaziti niti najmanjših sledov nacionalističnih predsodkov, ali kakršnih koli razlik v idejno-političnih nazorih.

V tem vduhu je Džuriceva provokacija izpadla zelo mizerno in je samo potencirala našo budnost. Povelje se je na govorniškem odru in izrazil svoje nezadovoljstvo, da se pred kongresom čitajo pozdravni govori raznih delovnih kolektivov. Potem je brez logične zveze pripovedoval, da okrajni komiteti nimajo dovolj avtomobilov in da naj jim delovni kolektivi priskrbe vsaj kakke džipe. Ko je videl, da takega kominformovskega naziranja ne odobravamo, se je zmedel in začel

puslta več govoriti. Ker ni hotel zapustiti govorniškega odra, so ga delegatje odstranili, kar je vsa dvorana pozdravila z burnim aplavzom. S svojo provokacijo je hotel kompromitirati delo kongresa in usmeriti diskusijo k osebnim zadevam. Soglasno smo sklenili, da se Džuric odstrani s kongresa in da posebej izvoljena komisija preišče njegov slučaj. Pozneje je ta komisija poročala, da je Džurica zaslila. Priznal je, da je imel namen napraviti zmedo in preprečiti izvolitev nekoga člana v CK. Za njegov sovražen izpad smo ga soglasno izključili iz KP.

Po kratkem govoru tov. Tita, ki nas je opozoril na budnost, smo zopet mirno nadaljevali z delom. Tov. Kardelj je burno pozdravljen obrazložil listo za novi CK Zveze komunistov Jugoslavije. Dejal je: »Naša partija ne bi bila naša, če ne bi na njenem čelu bil tov. Tito!« V gromovitem aplavzu se je manifestirala enotnost Partije ne samo pri tem predlogu, ampak tudi pri celotni listi za novi CK. S tem je kongres izpolnil željo vsega delovnega ljudstva ter nešteti pismeni predlogi in brzojavki iz vseh krajev Jugoslavije.

Naše navdušenje je doseglo svoj zaključni višek ob besedah tov. Milovana Djilasa, ki je na predvečer 35. obletnice oktobrske revolucije dejal: Tovariši in tovarišice, če birokratska kontrarevolucija falzifikatorjev marksizma in socializma v Sovjetski zvezi tlači duha Oktobrske revolucije, sta se ta duh, ta misel v drugih oblikah — ponovno pojavila v novem življenjskem sijaju v naši državi, duh Oktobra in misel Marxa, Engelsa in Lenina žive in ustvarjajo v neustrašeni, revolucionarni, proletarski, plebejski osebnosti tovariša Tita. Ta duh in ta misel, tovariši in tovarišice, živita in se razvijata v naši revoluciji, v naših delavskih svetih, v naši Partiji, in danes tukaj, preveva duh Oktobra naš kongres, to dvorano, srca in duše nas vseh.«

V petek popoldne je maršal Tito zaključil kongres. Delegatje smo se razhajali. Še vedno smo bili pod globokim dojemom Titove herojske osebnosti in nepremagljive, človekoljubne idejnosti naše Partije, ki se je preimenovala v Zvezo komunistov Jugoslavije. Ponosni in srečni smo, da živimo v Jugoslaviji in da nas vodijo taki komunisti kot je tov. Tito.

Sklepe kongresa bomo ponesli med delovne ljudi in storili vse, da se izpolnijo. Pri tem prosvetni kadri ne smemo biti zadnji, ampak prvi.

V naše šole in vzgojne ustanove naj na novo posije sonce in zapiha svež veter, da izžene zatohlost in zaprašeno pajčevino s pajki vred.

Iz gradiva VI. kongresa in bogatih izkušenj ZKJ naj naši vzgojni kadri črpajo plemenite ideje novega socialističnega humanizma za moralno vzgojo novega duha! JuS

Naročnikom!

Konec aprila so sklenila Zdrženja prosvetnih delavcev, da znaša celoletna naročnina za Prosvetnega delavca 300 dinarjev letno ali 12 obrokov po 25,— din; naročnina za Sodobno pedagogiko pa je 360,— din letno ali 12 obrokov po 30,— din. Prosimo vse naročnike, da to upoštevajo, ker sta upravi obeh listov v finančnih težavah zaradi slabega in neurejenega plačevanja. Vse svoje člane prosimo, da nam pomagajo urediti nemoteno izhajanje obeh listov.

Zdrženja prosvetnih delavcev Slovenije

OBČNI ZBOR ZDRUŽENJA UČITELJEV SLOVENIJE

bo dne 13. in 14. decembra ob 9. uri v Ljubljani na Ekonomski sred. šoli

Dnevni red:

1. Volitve komisij
2. Poročila odbora in diskusija
3. Sklepi
4. Volitve

Republiški odbor
Zdrženja učiteljev Slovenije

VI. kongres Komunistične partije Jugoslavije je dal prosvetnim delavcem veliko priznanje in pomoč pri njihovem nadaljnjem delu. Zdrženja prosvetnih delavcev Slovenije smatrajo, da mora sleherni njihov član poznati celotni material VI. kongresa KPJ.

Razen 45. številke Ljudske pravice, ki je posvečena kongresu, bo Cankarjeva založba v Ljubljani izdala Material s VI. kongresa KPJ. Knjigo naročite za šole, organizacije in za svoje člane do 1. XII. 1952 neposredno pri Cankarjevi založbi v Ljubljani.

Zdrženja prosvetnih delavcev Slovenije

POMEMBEN OBČNI ZBOR

OBČNI ZBOR DRUŠTVA PROFESORJEV IN PREDMETNIH UČITELJEV V CELJU

Poročila o občnih zborih prosvetnih delavcev so več ali manj slična, saj obravnavajo skoraj isto problematiko: sistem šolstva, vzgojo mladine, ideološki študij, strokovno poglobljanje, materialna vprašanja članstva in podobno. Prvi občni zbor Društva profesorjev in predmetnih učiteljev v Celju pa je po svoji reorganizaciji v društveno obliko prikazal nekaj novih momentov, ki jih je treba omeniti, čeprav v skrajno skróčenem obsegu.

Ze politični pregled sam, ki ga je podal tov. **Tine Orel**, obravnava nekatere načelne misli o politiki. Kaj je politika? Lenin pravi: Politika je zgoščen izraz ekonomike, gospodarskih silnic, ki družbo brusijo in premikajo. To so vprašanja lasti in oblasti in njene dialektične zavisnosti. Mimo politike izobraženec ne more. Apolitičnost je odraz pasivnosti v najpoglavnejših vprašanjih skupnosti in posameznika. Velikokrat slišimo, da so prosvetni delavci raje apolitični kot politični. Apolitičnost je značilna v preteklosti, predvsem za tako imenovano deklarirano inteligenco, ki ne čuti za zavestjo nobenega razreda, pa vendarle kolaborira z vladajočim razredom in pomaga zatirati izkoriščani razred. Če torej taka apolitična inteligenca izjavlja, da ne politizira, da je proti politiki, politizira že s samim odklanjem od politike. Goethejev izrek o politiki velja za politiko izkoriščevalskega razreda, ne velja pa za razred, ki za ceno največjih žrtv privravlja pot k izboljšanju človeka in človeškega sožitja. Taka je politika, ki jo vodi danes naša Partija, naša država. Inteligent, ki bi to politiko odklanjal, se za njo ne brigal, je zares suha veja na našem narodnem drevesu. Saj je ta politika tako najožje združena z vzgojno problematiko pa tudi z izobraževalno vrednostjo predmetov, ki jih učimo, da bi brez nje postavili vse naše učno delo v nek abstrakten in zaradi te abstraktnosti sovražni svet. Mi danes ne moremo več ločiti naših vrst na politično dobre in strokovno dobre. Popolnoma se strinjamo z besedami ministra Kimovca: »Kdor je politično zanič, tudi strokovno ne more biti dober; kajti vsak profesor istočasno uči in vzgaja. Velja pa seveda tudi obratno: strokovno slab tudi politično ne more biti dober, kajti situacija je taka, da mora politična moč pri našem poklicu rasti iz strokovne temeljitosti. Saj je politična vzgoja predvsem vzgoja k širokim perspektivam, k razgledanemu horizontu, k aktivizaciji za večne ideale humanizma. Zdi se mi, da je načelna ugotovitev pri takem načelu ta, da naša šola hoče vzgajati ljudi v duhu pravega humanizma, ne pa potvorenega.

Predsednik tov. Franjo Jakhel je v svojem obsežnem poročilu podal sliko društvenega dela. Društvo šteje 189 članov in je razdeljeno na 19 grup, ki štejejo od najmočnejše po 42 članov na I. celjski in po 2 na nižji gimnaziji v Dobju. Težišče dela je bilo na posameznih grupah, ki so jih vodili sekretarji. Na čelu društva smo imeli ožji sedemčlanski odbor, vsi grupni sekretarji z odborom vred pa so tvorili nekak plenum, ki je bil formiran šele v drugem polletju. Tej organizacijski ureditvi bi bila potrebna edina korektura v tem, da se na večjih zavodih namesto dosedanjih grupnih sekretarjev formirajo kompletni pododbori, da bi bila

zagotovljena čim večja samostojnost vsaj pri teh večjih skupinah. Poleg že ustanovljenih pododborov na treh celjskih zavodih bo treba zaradi oddaljenosti in slabih prometnih zvez formirati še v Slov. Konjicah (za Konjice, Zreče in Loče), v Smarju (za Smarje in Rog. Slatino) in po priključitvi tovarišev iz soštanjskega okraja tudi v Soštanju (za Soštanj, Velenje in Smartno) ter v Mozirju (za Mozirje in Gornji grad).

Odbor je na tak način le administrativno središče, blagajna, posredovalec pri okrajnih in republiških forumih, glede dela samih grup pa le rahel usmerjevalec tega dela. Vsem tistim našim članom, ki so zlasti v zadnjih časih kritizirali delo odbora, govoreč, da recimo ideološki študij ni bil zadosten, da je tu in tam vladalo mrtvilo, lahko odgovorimo z vprašanjem: »Kaj si Ti, tovariš, osebno doprinesel, da bi se delo v Tvoji lastni grupi poživelo?« Tovariši, če stvari tako postavljamo, se ne mislimo izmikati odgovornosti za eventualni neuspeh na tem ali onem področju, jaz osebno pa ponavljam svojo priljubljeno tezo, da bo naše društvo to, kar bomo sami iz njega napravili in to vsi skupaj! Grupni sestanki v Celju so bili povprečno enkrat na mesec. Poleg referatov so se obravnavala tekoča šolska in izvenšolska vprašanja. Snov je bila črpána iz zbornikov blejskega kongresa, iz govorov naših vodilnih politikov, obravnavano je bilo pismo VII. plenuma CK KPS, članki iz Sodobne pedagogike i. dr. Obravnavali smo in stavili svoje pripombe k osnutkom uredbe za nižjo in višjo gimnazijo in teze za občni zbor Združenja v Ljubljani. Na vprašanje, v koliko je našeto delo zadostilo glavni nalogi po ideološkem, pedagoškem in strokovnem izpolnjevanju članstva, lahko odgovorimo sledeče: vsekakor je bilo premalo ideološkega in pedagoškega študija in poglobljanja in vsekakor premalo govora o raznih vprašanjih pravilne ideološke vzgoje mladine, ki jih prinaša vsakdanja šolska praksa. Del te pomanjkljivosti moramo knjižiti na lasten konto, del pa odpade na nevednosti, ki izvirajo iz razmer naših gimnazijah. Na tako velikanski zavodih s 25 oz. 28 oddelki z dopoldanskim in popoldanskim in deloma še večernim poukom enostavno ne prideš do tega, da bi se pogovoril o tem ali onem vprašanju.

Za strokovno izpolnitev so v Celju skrbele predmetne komisije, ki so v preteklem letu delale samo za Celje-mesto. Bilo je tudi več primerov medsebojnih hospitacij in ponekod še osamljene primere mentorstva starejših tovarišev do mlajših. Inšpekcij je bilo v Celju tako malo, da nimajo nobene praktične vrednosti. Praktično so bili ravnatelji edini, ki so lahko ugotavljali idejni in strokovni nivo pouka posameznih članov zbora in potem tudi kaj ukrenili v cilju izboljšanja. Tudi to je za ravnatelje 30—40 članskih zborov težavna naloga, če upoštevamo, da so še sami morali poučevati. Najmanj pa so bili sindikalni funkcionarji tisti, ki bi imeli kaj vploda v delo v razredih, na podlagi katerega bi lahko podali zanesljivo oceno tega dela. Zanimivo pa je, da je ravno sedaj v javnosti slišati največ kritike o delu v šoli in da smo ravno sedaj dostikrat deležni pavalšnih ocen šolskega dela, ko bi tudi najbolj poklicani in poučeni težko

dali dobro utemeljeno in izčrpno oceno tega dela. Značilno je tudi to, da so te ocene redkokdaj pozitivne, čeprav mi prosvetni delavci morda še nismo nikdar toliko delali kot danes. Poleg dela v razredu morata profesor in predmetni učitelj intenzivno skrbeti za svoj individualni študij, sicer zaostajata za naglim razvojem znanosti, sestavljata gradivo, kjer še manjkajo učbeniki, urejajo in izpopolnjevati knjižnice in zbirke učil, pomagati pri dijaških krožkih, vestno opravljati korekture nalog itd., itd.

Kaj torej še ostane? Ali nismo našli vsega? Ne, tovariši, še nekaj ostane, morda najvažnejše od vsega, namreč vprašanje po kvaliteti našega dela, vprašanje, ali smo v enaki meri predavatelji in napredni vzgojitelji in, ali ne dominira predavateljska funkcija na račun vzgojne? Tu je predsednik poudaril nekatere misli iz referata nekoga tovariša na kongresu takole: Imamo danes učitelje, ki s formalnega stališča vestno opravljajo svoje dolžnosti, držijo se programov in spretno prenašajo znanje na učence. Ti učenci znajo mnogo, včasih celo zelo veliko in dobro, pa vendar se lahko zgodi, da tak pouk ne navdušuje, da ne pomaga k ustvarjanju takšnega lika mladega človeka, kakršnega mi danes hočemo, ne ustvarja dovolj trdnih temeljev za pravilni pogled na svet, skratka, ne oblikuje mlade duše. Vidite, tovariši, to je nekaj, kar lahko manjka našemu pouku in zaradi česa moramo večkrat slišati ali sami ugotavljati, da vložen trud ni v pravem sorazmerju z doseženimi stvarnimi uspehi. Kdor bi danes trdil, da v tej smeri ni opaziti v povojnih letih nobenega napredka, ta bi se zelo motil in naravnost krivičen bi bil tistim, ki bi osamljene primere neskladnosti med poukom in cilji socialistične vzgoje posploševal, toda prav tako neodgovorno bi bilo od nas, če bi ne priznali, da se mora v tej smeri še več narediti.

V poročilu o delu članstva na okoliških gimnazijah vidimo, da so pogoji dela bistveno drugačni in dostikrat težji,

REPUBLIŠKI ODBOR ZDRUŽENJA PROFESORJEV IN PREDMETNIH UČITELJEV SLOVENIJE

sklicuje

I. REDNI OBČNI ZBOR

ki bo 22. novembra 1952 ob 1/2 9. uri v sejni dvorani Doma sindikatov (Miklošičeva cesta 22/1)

Občnega zbora naj se udeležijo vsi izvoljeni delegati. Republiški odbor predlaga društvom, da krijejo potne stroške delegatom iz društvenih dohodkov, republiški odbor pa bo vsem delegatom izplačal dnevnice.

RO - ZPPU

ker tam na enega človeka odpade to, kar se v Celju lahko razdeli na več članov. Delo je težje tudi zato, ker še manjka kvalificiranega kadra, ker manjkajo učbeniki in priročniki, zato najdemo v grupnih poročilih stalen poudarek: pogrešali smo delo predmetnih komisij. Ojačano pa je njihovo delo v tem, da so nižje gimnazije večinoma majhni zavodi in da je stik med učitelji in učenci ožji. Značilno je tudi to, da se člani grup bavijo s celotno problematiko. Grupno poročilo iz Loč n. pr. navaja skupen študij z učiteljskim društvom, vendar so vsi preobloženi z delom. Vodijo pionirsko organizacijo, mladinske krožke, akademije in proslave, režirajo igre in nastopajo kot igralci, imajo poljudno znanstveno predavanje, udeležujejo se pri OF, LMS, AFZ itd. Bavijo se tudi s šolsko prosvetno problematiko, s socialnimi in gospodarskimi vprašanji v kraju. Podobno poročilo je tudi iz Preboida.

Blagaj. poročilo izkazuje 103 142,50 din dohodkov, 69 047,— din izdatkov in prebitka 34 095,50 din. Predlog razrešnice do sedanjemu odboru je bil soglasno sprejet.

K razpravi o poročilih se je javilo več tovarišev. O delu predmetnih komisij, o učnem načrtu in učbenikih, dalje o delu pri Ljudski univerzi, o našem strokovnem tisku in o delu z mladinsko org. je bilo stavljenih več predlogov.

Tov. Vedernjakova je v imenu republiškega odbora pozdravila občni zbor in izrekla pohvalo odboru za njegovo prizadevanje. Dotaknila se je nekaterih nalog, ki jih bo treba pri nadaljnjem delu upoštevati.

Predsednik Sveta za prosveto in kulturo MLO Celje tov. Askerc ugotavlja, da med organizacijo in Svetom ni pravega sodelovanja. Če celjski prosvetni delavci še niso dobili nagrad kakor drugod, so bile križe posebne okoliščine, ki so stvar zavlekle. Bo pa to vprašanje rešeno tudi v Celju.

Komisija za sestavo resolucije je predložila občnemu zboru sledečo

resolucijo:

1. Profesorji in učitelji srednjih šol okrajev Celje-mesto, Celje-okolica in Soštanj, zbrani na svojem rednem letnem obnem zboru dne 18. oktobra 1952 v Celju z iskreno predanostjo pozdravljamo VI. kongres KPJ, ki bo sprejel sklepe, važne za bodoči razvoj naše socialistične domovine in njenih narodov. Ob-ljubljamo, da hočemo z okrepljeno doslednostjo in pržrtvovalnostjo tudi v bodoče hoditi pot, ki po njej naša preizkušena Partija, zvesta marksizmu-leninizmu, vodi naše ljudstvo v demokratični socializem in se pri tem bori za utrditev državne neodvisnosti ter prispeva svoj veliki delež k naporom vseh svobodoljubnih narodov za ohranitev svetovnega miru.

2. Da bi kot prosvetni in kulturni delavci v čim večji meri mogli izpolniti svojo dolžnost do naše socialistične skupnosti, hočemo svojemu delu dati čim več ideološke in pedagoške kvalitete ter z borbeno voljo vzgajati v mladini in ljudstvu zavodne socialistične ljudi, ki bodo iztrgani iz duševnih tradicij naše mrčne preteklosti sposobni ohraniti velike pridobitve naše NOB in jih razvijati dalje.

3. V svojih organizacijah hočemo, okrenjeni vsi k istim ciljem, utrjevati našo delovno skupnost in enotnost, izboljševati svoje delo in metode z ideološkimi in pedagoškimi študijem ter v medsebojni izmenjavi izkustev. Pri tem bomo povezani z našim stanovskim tiskom kot naročniki in sodelavci. Kritično bomo pregledovali dosedanje delovne poti, učne načrte, učne knjige in organizacijo šolstva.

4. Hočemo, da naši člani po svoji organizaciji sodelujejo povsod tam, kjer se rešujejo vprašanja našega šolstva, pouka in mladine, kakor tudi materialne strani našega dela in položaja nas samih. Kakor delavstvo v podjetjih ob demokratizaciji našega javnega življenja prevzema v svojem področju vodilno vlogo, tako hočemo, da se sliši naš glas povsod, kjer se obravnavajo zadeve našega delovnega torišča, pa tudi naše personalne zadeve, kakor so se te reševale n. pr. ob prevedbah v nove plačilne razrede. Kolikor več bomo mogli tu sodelovati, toliko manj nam bo birokratizem mogel biti nevaren.

5. Hočemo, da se stalno v polni meri upoštevajo sklepi III. plenuma CK KPJ o šolstvu in prosveti, tako tudi njegove zahteve po zadovoljivi ureditvi naših materialnih vprašanj ter rednega nagrajevanja prosvetnih in kulturnih delavcev. Kakor radi sprejemamo vsako dobronamerno kritiko iz vrst javnosti in njenih predstavnikov, tako želimo biti zaščiteni pred neosnovanimi izpadi vsaj z one strani, ki nam je dolžna nuditi vso pomoč pri delu in ustvarjanju pozitivnih pogojev zanj. Pri vsem tem nas vodi želja, da bi v polni meri mogli zadostiti svojim posebnim kulturnim potrebam in manj obteženi z vsakdanjimi brigami posvečati čim več sil svojemu zahtevnemu in odgovornemu poklicu. Hvaležni za vse, kar sta naša ljudska oblast in Partija doslej storili velikega za kulturni in prosvetni dvig našega ljudstva, se hočemo s svojim delom v šoli in v javnem življenju uveljaviti kot duhovni graditelji socializma, ponosni na svoje poslanstvo in z ljubeznijo predani svojemu ljudstvu in njegovemu vodstvu.

Obisk naših profesorjev v Angliji

Letos v počitnicah je 50 angleških profesorjev preživelo štirinajst-dnevni dopust po letovskih krajih naše države. V zameno je odšlo v Anglijo osem naših profesorjev; poleg tega je tudi nekaj profesorjev za angleški jezik prebilo v Angliji po 3 mesece. Ti obiski so bili možni samo s finančno pomočjo republiških Svetov za prosveto in kulturo. Skupina profesorjev, v kateri so bile zastopane vse naše republike, je odpotovala dne 25. septembra iz Ljubljane in je preko Avstrije, Nemčije in Belgije prispela v London dne 26. septembra. Urad za mednarodno izmenjavo prosvetnih delavcev v Londonu je z upoštevanjem naših predhodno izraženih želja, odlično pripravil naš program. Razdelili so nas v štiri dvojice in nas najprvo poslali na sedemdnevni oddih v različne letoviške kraje. S tov. profesorjem Stevom Filipovičem iz Beograda sva se 27. septembra odpeljala preko Leicesterja in Sheffielda v manjši kraj Hope, v počitniški dom, ki je last neke zadržne organizacije. Življenje v tem domu je bilo posebno v tem tednu zelo domače in zabavno, ker je bil to poseben teden v letu, ko člani zadrže povabijo starejše ljudi, ki si sami ne morejo privoščiti takega oddiha. Ta teden pridejo na dopust v glavnem člani, ki imajo posebne sposobnosti (igralske, pev-ske), da zabavajo svoje goste. Čeprav se nama je angleška klima tukaj še posebej značilno predstavljala — vseh sedem dni dež — smo kljub temu napravili nekaj izletov z avto-

busom. Obiskali smo tudi podzem-ske jame, ki so značilne za ta kraj. Ker zaradi dežja nismo mogli biti dosti na prostem, so naši gostitelji imeli precej posla, da so ves čas izpolnili z zabavnim programom. Videli sem, da se ljudje z otroško prisrčnostjo predajajo raznim skupinskim igram, ki so neka posebnost njihovega družabnega življenja. Tu sva se srečala z ljudmi iz raznih krajev Anglije. Z vsakim od šestdesetih gostov sva govorila seveda tudi o naši državi in naših ljudeh. Vsi so bili z nama zelo prijazni.

Iz Hope-a sva odpotovala v Leicester, ki šteje okrog 300 000 prebivalcev. Leicester je bilo že davno znano kot močno industrijsko mesto z različno industrijo (nogavice, čevlji, kovinska in tiskarska stroka, poleg druge manjše industrije), zato je vedno dobro uspevalo. Značilna je močna mestna zadruga, ki ima poleg trgovin in drugih nepremičnin nad 10 000 stanovanjskih hiš, kjer je najemnina razmeroma nizka.

Deset dni sva si ogledovala razne šole v okolici Leicesterja. Mr. Roger Pulbrook, nadzornik srednjih šol za County of Leicester, je zelo posrečeno pripravil najin program ter naju je tudi vozil s svojim avtomobilom na šole. Imela sva srečo, da sva dobila tako izredno prijaznega in uslužnega mentorja. Neutrudljivo je razlagal angleški šolski sistem in pojasnjeval mnoga najina vprašanja. Še pozneje, ko sva obiskovala šole v mestu, je skrbel, da se je najin program v redu razvijal, čeprav ni to več spadalo v službeno dolžnost.

V tem času sva obiskala eno osnovno šolo, več srednjih šol (Modern School in Grammar School) in posebno šolo za učitelje in profesorje telovadbe in ročnih del (Training College). Povsod nama je ravnatelj tolmačil posebnosti svoje šole, kar je bilo za razumevanje zelo nujno, saj ne dobite nikjer enakih šol. Ogledala sva si vse šolske prostore in prisostvovala sva pouku.

V Leicesteru sva bila od 15. do 24. oktobra največ na srednjih šolah (Grammar School), nekaj časa tudi na osnovnih šolah in na učiteljskih šolah. Ostajala sva na isti šoli po ves dan ali tudi dva dneva, tako da sva vsaj v najsplošnejših obrisih videla, kako šola živi.

V nekaterih razredih se je razvil živahen razgovor. Dijaki so spraševali najrazličnejše stvari o Jugoslaviji in o naših šolah ter dijakih. V neki osnovni šoli, katero sem obiskal v Londonu izven programa, so učitelji pripravili otroke na obisk že nekaj dni prej. Višji razredi so narčali zemljevid Jugoslavije, otroci so prinesli v šolo naše znamke in nekdo je prinesel tudi revijo »Jugoslavija«. V učiteljskih zborih sva bila povsod prijazno sprejeta; profesorji so se zelo zanimali za Jugoslavijo in ne samo za naše šolstvo.

Osnovne šole (primary schools) se delijo na infant schools za otroke od petega do sedmega leta in na junior schools za otroke od sedmega do enajstega leta. Ti dve vrsti šol sta ali pod isto upravo ali pa tudi v ločenih poslopih z ločeno upravo. Posebnost je v tem, da otrok vstopi v šolo, čim dopolni pet let; novi

otroci vstopajo torej tudi med šolskim letom. Ker se začne šolska obveznost že s petim letom starosti, mora biti delo v šoli temu primerno. Otroci petih let se igrajo, zraven pa tudi učijo. Imajo mnogo primernih igrac, ki jih navajajo na sestavljanje in čitanje besed ter števil in različne igre, ki jih silijo na enostavno računanje. Učitelji skušajo vzbuditi interes otroka. V prvih dveh letih v glavnem otroci sami izbirajo način zaposlitve. Učijo se najprej brati po globalni metodi (look and say), pozneje pa fonetično. Za angleški jezik je globalna metoda verjetno dobra, ker otrok ne vidi poudarjenosti, pač pa celoto. V glavnem znajo otroci pri tej sproščeni metodi delo po dveh letih brati in pisati. Večina šol dela po tem načinu, toda še ne predlogo; pravijo pa, da imajo veliko boljše uspehe, kot so jih imeli pri starem načinu dela, ko so morali vsi lepo mirno sedeti in slediti delu na šolski deski, ali pa so morali vsi brati iz iste knjige, pa niso hoteli, ker niso vedeli, zakaj naj berejo ali računajo. Ni dobro otrokom preveč vsiljevati. Posebno v prvih letih mora biti šola podobna domu.

V tretjem in četrtem razredu je močno razvito delo po skupinah, ki jih učitelj sestavi po sposobnostih; je tudi dosti individualnega dela. Veliko osnovnih šol sploh loči otroke od sedmega leta dalje po sposobnostih; največkrat napravijo tri oddelke (streams); v tem primeru delajo več s celim razredom. Nekateri šole imajo še učitelja, ki nima svojega razreda, pač pa prevzame za določen čas otroke, ki v nekem pred-

metu zaostajajo. Na večini osnovnih šol je dobro razvito ročno delo — modeliranje, pletenje, tkanje, vrtnarstvo. Vsak oddelček ima svojo knjižnico, ki jo pri primernem načinu dela pridno uporabljajo, tako da jim preide že v navado, ko zapustijo osnovno šolo.

Učbeniki niso od nikogar predpisani. Izbra jih v glavnem učitelj sam v sporazumu z upraviteljem. Srednje šole (secondary schools) obsegajo tri vrste šol: grammar school (podobna naši gimnaziji), (modern school (srednja šola novega tipa) in tehnična šola.

Modern school se je razvila iz više organiziranih osn. šol in je od leta 1944, ko je izšel zakon o šolstvu, najmožnejša oblika srednje šole, ki vključuje otroke do petnajstega leta starosti (verjetno do 80%). Ta šola mora dati neko splošno izobrazbo na osnovi raznovrstne praktične dejavnosti s posebno zahtevo, da se razvija na podlagi interesov otrok in da pripravijo otroka za življenje v najširšem smislu ter da čimbolj razvije sposobnosti otroka s primerno izbiro predmetov. Predmetnik mora biti prilagojen otroku in ne otrok predmetniku.

V tej vrsti šol je malo akadem-skega načina učenja. Vse je zelo praktično ter nazorno in čimbolj povezano z najbližjo (šolski vrt, dom) in drugo okolico (ustanove in industrija v domačem mestu). Ročno delo zavzema zelo važno mesto v predmetniku. Imajo dobre delavnice za obdelavo kovin in lesa; razvito je tudi modeliranje. Po raznih šolah so vpeljane tudi druge vrste ročnega dela, ki so prilagojene prilikam kra-

POT JUGOSLOVANSKIH UČITELJEV IN PROFESORJEV PO DANSKEM

Kratek pregled obiska

Na povabilo Društva za mednarodno sodelovanje — Mellefolk-elig Samvirke — je odpotovalo pet učiteljev in profesorjev iz Jugoslavije na štiridesetdnevno študijsko potovanje po Danskem. Namen potovanja je bil, spoznati danski šolski sistem in pouk v zvezi z življenjem, ljudsko prosvetno ter kulturno delo ter splošno življenje na Danskem, kolikor je to v zvezi z vprašanjem izobraževanja.

Danska, ki ima ugodno zemljepisno in klimatsko lego, je majhna toda zelo bogata in poljedelska zemlja, ki je zadnjih sto let preživela brez vojne. Vse to se odraža v življenju ljudi. Pretežen del prebivalcev Danske želi v glavnem obdržati sedanjo življensko raven in zato z nezaupanjem gleda na družbene in politične reforme po svetu.

Bistveno drugačen način življenja se zrcali tudi v vsem načinu njihovega izobraževanja. Zato smo se odločili, ogledati šolstvo in ves izobraževalni sistem v zvezi z njihovim življenjem. Pri tem nam je Društvo za mednarodno sodelovanje šlo izredno na roko; tako smo si mogli v štiridesetih dneh ogledati vse, o čemer smo menili, da je za naš namen važno.

Za uvod smo se po večdnevem bivanju in ogledu nekaterih šol pogovorili z vodilnimi predstavniki šolstva, državnimi konsultanti vseh vrst šol, ki so nam pojasnjevali šolski sistem. Nato pa smo načrtno obiskovali šole in ustanove, da smo tudi v praksi spoznali šolsko delo.

Obiskali smo dva otroška vrtca, več igrišč in zavetišč, eno enorazrednico na deželi, več podeželskih in mestnih osnovnih in srednjih šol, realnih razredov, posebnih šol, gimnazij in strokovnih šol. Glede metodike je bila med njimi nekaj prav posebnega poizkusna šola v Kopenhagenu. Na mnogih šolah smo prisostvovali pouku in se zatem razgovarjali z učitelji, upravitelji, direktorji in tudi z učenci.

Sole in učilnice so tehnično večinoma najmodernejše urejene in luksuzno zgrajene, tako da postaja smotnost šolskih zgradb že vsedržavni problem, saj nam je eden državnih konsulentov zatrjeval, da mora ministrstvo za uk mnogokrat načrte za nove šolske zgradbe, ki jih predlagajo občine, zavračati s priporočilom, naj grade preprostejše in cenejše zgradbe.

Razredi so večinoma majhni in nizki, saj je povprečno samo 25 učencev na en oddelek. Razredi, ki smo jih obiskali, so šteli od najmanj 12 do največ 30 učencev. Ne glede na to pa menimo, da je na Danskem še zelo veliko pomanjkanje učiteljev.

Obiskali smo dve učiteljski in Višjo pedagoško šolo. Na učiteljske sprejemajo učence šele z 18 leti in traja pouk tri do štiri leta. Po dvehletni praksi pa se more vsak učitelj vpisati na Višjo pedagoško šolo, ki traja od enega do tri leta. Možno pa je tudi, da obiskujejo učitelji na Višji pedagoški šoli tudi samo populidansko predavanje. Na gimnazijah (naši višji gimnaziji) uče samo učitelji s fakultetno izobrazbo. Od visokih šol smo si ogledali univerzo, ki je najmodernejša v Evropi, in univerzitetno mesto v Aarhusu.

Za visoko razvito kulturno stopnjo danskih prebivalcev ima brez

dvoma velike zasluge tradicionalna Ljudska visoka šola, ki se je v sto letih razvila v najraznovrstnejše oblike. Prebujala in prebudila je željo za znanjem, danes pa daje poleg splošne izobrazbe tudi prav mnogo strokovnega znanja in to vse na podlagi prostovoljnosti ter brez izpitov in izpričeval.

Obiskali smo več šol in tečajev tega tipa. Prav odločilno je Ljudska visoka šola vplivala tudi na razvoj privatnih in javnih knjižnic, ki so po svojem izvrstnem sistemu med seboj tako organsko povezane, da neposredno pripeljejo šoloobveznega otroka v knjižnico odraslih. Vsaka večja ljudska knjižnica ima v svojem sestavu tudi mladinsko, oziroma otroško knjižnico in posebno čitalnico za otroke. Videli smo mnogo knjižnic in čitalnic, ki so bile polne otrok od sedmega do petnajstega leta, kjer so mirno in tiho iskali, izbirali in brali knjige ali pa v čitalnici izvrševali svoje naloge.

Šolski filmi in posebno še šolski radio z vnaprejšnjimi določeni celoletnim programom, bogato opremljeni časopisi, ki prinašajo slike, note in načrte za učence raznih tipov šol in posebni priročniki za učitelje spremljajo ves pouk na danskih šolah. Prav tako so šole in tudi domačije polne raznih umetniških slik in ki-

pov. Večinoma so to reprodukcije znamenitih svetovno znanih slikarjev. Posebno Ljudskim visokim šolam poklanjajo danski umetniki, njihovi bivši gojenci, kaj radi svoja umetniška dela. Klavirji in harmoniji so sestavni del inventarja vsake šole.

Del svojega časa smo preživeli v učiteljskih družinah, dva dni smo bili gostje pri danskih kmetih in smo tako imeli priliko, da s natančneje ogledamo tudi način kmečkega življenja in gospodarstva. Obiskali smo več zadrug, posestev, muzejev in raznih prireditelj. Morda smo bili v začetku sprejeti tudi s kakimi predsodki, toda ob mnogih pogovorih in stikih, so se ti vedno bolj umikali prisrčnosti.

Danci so se izredno zanimali za Jugoslavijo, za naše probleme in za našo ureditev. Našo zemljo povprečno še vse premalo poznajo. Izmenjava strokovnjakov ne samo v šolstvu, ampak tudi na nekaterih drugih področjih, bo obema zemljama lahko samo koristila.

Spomladaj vrne Jugoslaviji obisk pet danskih učiteljev. Menim, da jim bomo tudi v naši domovini mogli mnogo lepega in koristnega pokazati. Vsi, s katerimi smo se srečali, in ki so že bili obiskali našo zemljo, so bili polni hvale ne le zaradi njene lepote, ampak predvsem zaradi naše samostojnosti v politiki in gospodarstvu in zaradi naše prisrčnosti in občevanju ter življensko ustvarjalnosti.

OB KONCERTU UČITELJSKEGA PEVSKEGA ZBORA

Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« se je po juljskem koncertu v Domu JLA v Ljubljani sedaj že drugi predstavljal javnosti: v ponedeljek, 10. novembra t. l. ob 20.30 uri je bil v veliki unionski dvorani v Ljubljani koncert njegovega mešanega zbora. Zbor je vodil Rado Simoniti.

Lansko leto ob tem času Učiteljskega pevskega zbora še nikjer ni bilo. Le njegov iniciativni odbor se je že sestajal in si belil gavo, kako premagati mnogotere težave, da bi zbor zaživel. Vedno debelejši šop pristopnih izjav od vsepovsod je dajal odboru potrebno moralno oporo in zagon, utrujoč ga v zavesti, da je na pravi poti.

Januarja so se pevci sešli k prvim skupnim vajam: iz Gorenjske, Dolenjske in Notranjske, iz Vipavske doline, z goriških Brd in Krasa, iz velikih industrijskih središč, iz Štajerske vse tja do Prekmurja. Takoj je nastalo med njimi pravo delovno združje: zavladala je dobra volja, tovarištvo, zaupanje in dirigente in tista svojevrstna razvnost, brez katere ni umetniških uspehov. Redki posamezniki, ki so se vpisali le bolj zato, da bi se zastonj vozili v Ljubljano in imeli vsaka dva meseca nekaj prostih dni, so osramočeni izostali.

Nekaj posebnega se dogaja vsakokrat, kadar prosvetni delavci članj zbor na poziv odbora odločijo svoje poklicno delo ali odgovorijo svoj dopust in se za tri ali deset dni zbero k napetemu umetniškemu študiju. Vsak od njih je kot časten odposlanec svoje šolske mladine, ljudi svojega kraja; ne prihaja za zabavo, tudi ne samo zaradi študija koncertnega sporeda, temveč predvsem zato, da obogati svoje znanje, izostri svoj umetniški okus, ker se hoče še usposabljeti za svoje lastne prosvetne naloge.

Na novembrskih vajah, ki so

bile namenjene pripravi na ta zadnji koncert, so člani zbora odločno zahtevali, da naj gre Učiteljski pevski zbor čimprej nastopat v razne kraje Slovenije, češ da prirejanje koncertov v Ljubljani ni njegova edina in prva naloga.

To je zdrava težnja. Dobro znamenje in dokaz, da je Učiteljski zbor doslej prav vršil svoje vzgojno poslanstvo, je to, da so njegovi člani sedaj že nestrpni, kdaj pojde gostovat po Sloveniji.

Pesem Učiteljskega zbora je res namenjena vsemu našemu ljudstvu. Učiteljski zbor naj z glednimi izvedbamj najlepših del zborovske literature ustrezno občutni kulturni potrebi, naj bo šola in spodbuda za druge pevске zore.

Toda v ta namen se je moral zbor sam šele usposobiti in se še vedno usposablja. Sedaj, ko je prestal svoj ognjen krst in to na našem najzahtevnejšem koncertnem odru, že lahko začnemo misliti na priprave za njegovo prvo turnejo. A s tem so prišla na površje kočljiva organizacijska in materialna vprašanja: kako bo s prevozom, nastanitvijo, poravnanjem ogromnih stroškov? Ta vprašanja bo mogoče reševati le s pomočjo in dobro voljo ljudi v tistih krajih, v katere bo Učiteljski zbor ponese svojo iskreno pesem.

Koncerta se je udeležil tudi tov. Srečo Kumar, ustanovitelj in prvi dirigent nekdanjega, predvojnega učiteljskega pevskega zbora; tov. Kumar deluje sedaj v Kopru. Ko je prišel med pevce, so ga prisrčno pozdravili. Toplo se jim je zahvalili: »Veseli sem, ko vidim spet toliko učiteljev-pevcev okrog sebe. Naše ljudstvo čaka še na mnogo kulturnih delavcev, ki bi mu posredovali lepoto glasbene umetnosti. In kdo bo vršil to poslanstvo, če ga ne bo vršil učitelj?« — Tem zlatim besedam ni kaj dodati. Rafael Ajlec

Iz društvenega življenja

Društvo vzgojiteljev je zborovalo

Dne 11. oktobra 1952 so imele vzgojiteljice ljutomerskega okraja in priključnega radgonskega okraja občni zbor ki se je vršil v vrtcu Železne dveri. Zborovanju je prisostvovala tudi tov. inšpektor Osterc Angela.

V poročilu, ki ga je podala tov. Vres, je bilo zajeto dosedanje delo društva, aktivnost posameznih članic v raznih organizacijah, zadržanje vzgojiteljic, strokovno delo, izpopolnjevanje ter študij članic.

V diskusiji so članice predlagale, da bi si med seboj pomagale z izmenjavo gradiva za obvezno zaposlitev z otroki (pesmi, deklamacije itd.).

Predlagale so tudi, da bi naj v svet za prosveto in kulturo OLO bila izvoljena ena vzgojiteljica.

Poročilom in diskusiji so sledile volitve. Izvoljene so bile v upravni odbor: tov. Vres Ljudmila, Strgaršek Helena, Prelec Ivanka.

Občni zbor društva profesorjev in predmetnih učiteljev Slovenjegraškega okraja

V soboto 18. oktobra se je na Rinskem vrtcu vršil občni zbor Društva profesorjev in učiteljev slovenjegraškega okraja. Kot zastopnik republiškega odbora se je zbora udeležil prof. Rudolf Janko.

Na občnem zboru so izvolili novi odbor in razpravljali o nekaterih tekočih problemih. Večina gimnazij trpi zaradi pomanjkanja učnih moči, predavatelji so preobtoženi z nadurami, kar pouku gotovo ni v korist. Predvsem bi bilo želeli, da bi nadur ne imeli mlajši tovariši, ki se še pripravljajo na strokovne izpite ali diplomu. Trenutno je v najtežjem položaju prevaljska gimnazija, morali so ji priskočiti na pomoč profesorji z Raven.

Cakanje na nove učbenike zelo rado povzroča nerednost pouka v začetku šolskega leta in želja profesorjev je, da bi bile knjige dotiskane pred začetkom pouka. Predavatelji so se pritožili nad obema knjigarnama v Slovenji Gradcu in Prevaljah, češ da sta premalo ekspeditivni. Nujno potrebno pa bi bilo, da Državna založba ustanovi svojo podružnico na Ravnah. Saj bi knjigarna na Ravnah veliko pomnila ne samo za gimnazijo, ampak tudi za delavstvo.

Tudi glede stanovanj so velike težave, zlasti na Ravnah, kjer so profesorjem morali dati začasno zatočišče v Dijaškem domu, kjer pa prostori nikakor ne ustrezajo družinskim stanovanjem.

Strokovne krožke bodo znova oživili. Zaradi lažjega sestajanja bodo okrajne sindikalne sestanke povezali s hospitacijami in strokovnimi krožki. Tako so sklenili, da bodo prihodnji sestanek imeli v Mariboru, kjer bi hospitalirali na eni izmed gimnazij.

Občni zbor pododbora društva učiteljev

V preteklem šolskem letu 1951/2 delovanje Društva učiteljev v postojanskem okraju ni bilo posebno zadovoljivo. Izkazalo se je, da bi bilo dobro, če bi v notranjskem predelu okraja ustanovili poseben pododbor, da bi bili stiki in sodelovanje med prosvetnimi delavci čim prisrčnejši. Da ti upi niso bili prazni, se je izkazalo na občnem zboru pododbora, ki se je vršil dne 29. okt. na osnovni šoli v Grahovem z veliko udeležbo prosvetnih delavcev tega dela okraja. Po izvolitvi delovnega predsedstva, je

tov. Toni Mirko poudaril, da ustanovitev pododbora ni razumeti kot izraz kakih partikularističnih teženj učitelstva v tem delu, temveč naj služi le za čim uspešnejše in plodnejše delo društva.

Po referatu o družbeno-političnem pomenu prosvetnih delavcev, ki ga je lepo in izbrnno podal tov. Otrin Milan iz Begunj, se je razvila živahna diskusija, v kateri so diskutanti zlasti poudarili delikatnost odpravljanja mračnjastva in utrjevanja materialističnega svetovnega nazora. Več tovarišev je poudarilo, da je učitelju posebno potrebno pridobiti si avtoriteto med ljudstvom z vgladnim delom v šoli pa tudi z raznimi gospodarskimi znanji kot z zanimanjem za sadjarstvo, vrtnarstvo, ženska ročna dela in z nudenjem prve pomoči prebivalstvu v najbolj oddaljenih krajih.

Vsi navzoči so se zelo zanimali za ureditev plačevanja nadurnega dela, ki ga mnogi opravljajo na niže organiziranih šolah ali pa na večedelnih šolah zaradi pomanjkanja učnih moči. Sprejet je bil predlog, naj za nadurno delo dobe učitelje, ki poučujejo dopoldne in popoldne po en razred do 35 otrok po 50 din za naduro, nad 35 otrok pa po 60 din. Oni pa, ki imajo dopoldne in popoldne deljen pouk z manj kot 35 otroki po 70 din, z več kot 35 otroki pa po 80 din. Urediti je treba tudi doklade za teška mesta Babno polje, St. Vid, Sv. Duh, Sv. Trojica, Cajnarje in Otave. K zboljšanju uspehov bodo brez dvoma mnogo pripomogle pogostejše medsebojne hospitacije ne le učiteljev in osnovnih šolah temveč tudi na gimnazijah. Studij politične in strokovne literature pa se bo vršil po grupah kot v preteklih letih, kar se je izkazalo najprimernejše.

Upamo da bo novi pododbor mogoč naslednje leto podati bogat obračun o šolskem in izvenskolem delu članstva.

Stanko Stritih

BESEDA O NAŠEM TISKU

Nekaj tednov sem smo pričeli živahnega vrvenja na območju tiskane besede. Poleg živahne reklame posameznih dnevnikov in drugih listov za razširjenje med vse večji krog bralcev in naročnikov, se opaža v tisku stremjenje po dvigu tako vsebinske in oblikovne kvalitete kakor aktualnosti, zanimivosti in pestrosti tematike, kar vse naj bi v večji meri zadovoljevalo zahtevnega bralca in po drugi strani dvignilo raven tiska nasplon.

V stremljenju po vsestranskem izpopolnjevanju tiskane besede ne sme zaostajati naš tisk. Vprašanje društvenega in strokovnega glasila se je obravnavalo ponekod na občnih zboreh društev prosvetnih delavcev. Svoje poglede in sugestije so dajali tako bralci kakor zastopniki uredniškega odbora. Iz izmenjave misli lahko povzamemo: aktualnost, pestrost in s tem zanimivost našega tiska se bo dvignila z dvigom števila vestno plačujočih naročnikov, marljivih bralcev in prizadevnih sotrudnikov. Iz tega sledi, da je kakovost našega tiska odvisna od nas samih, od tisočev članov društev, katerih glasilo je in od tisočev prosvetno-pedagoških delavcev.

Vestni bralci »Prosvetnega delavca« žele, da bi bil list tednik, kakor si žele naročniki »Sodobne pedagogike«, da bi izhajala revija mesečno v enojnih in ne dvojnih številkah. Kritičen bralec se ne more ubraniti vtisa neke zastarelosti članok, posebej še onih s časovno aktualno in tekočo tematiko, ki se v nekaj tednih, preden izidejo, v resnici prežive.

Na našem občnem zboru je neki tovariš v debati o našem tisku predlagal, da imej »Prosvetni delavec« rubrike — poleg splošnih članok — posameznih združenj prosvetnih delavcev, katerih glasilo je. Predpostavljamo se mareč, da bo postajal list vse bolj zanimiv in nepogrešljiv, ko bodo bralci, to je člani posameznih društev, čitali članke in razprave s (Nadalj. na 4. str.)

ja. Dekleta se učijo vseh vrst gospodinjinskih del. Vsaka učenka dela pol dneva v tednu v dobro opremljeni kuhinji (posebna kuhinja, ki je ločena od šolske kuhinje, kjer se pripravljajo kosilo za učence). Delo v kuhinji je zelo tesno povezano s higieno, estetiko, gospodarjenjem in drugimi vzgojnimi momentimi. Večina šol ima večje število šivalnih strojev.

Pri risanju se ne poudarja tehnična plat, pač pa se pusti svoboda ustvarjalni fantaziji. S svinčnikom skoraj ne rišejo, pač pa slikajo. Te lovadba je tesno povezana z glasbo; pri telovadbi imajo dosti plesnih vaj.

Učenci so razdeljeni v oddelke po sposobnostih. Ponekod skušajo čimbolj zakriti to razdelitev, tako da bi učenci imeli bolj vtis, da so oddelki osnovani na primerni izbiri predmetov.

Najboljši oddelek ima večkrat tudi tuj jezik (francoščino), ki se poučuje zelo praktično po direktni metodi in z uporabo gramofonskih plošč.

Imajo 35 tedenskih ur, deloma po 45, večinoma pa po 40 minut. Domačih nalog učitelji v splošnem ne dajejo. Sobote so na vseh šolah proste in so v glavnem namenjene športnemu udejstvovanju. Večina šol ima okrog poslopja obsežna, z lepo zeleno travo porasla igrišča. Zelo je razvito delo raznih krožkov. Učiteljsko se čuti moralno vezano, da pomaga pri tem izvenskolem udejstvovanju učencev.

Grammar school posečajo učenci od enajstega do osemnajstega leta. Verjetno, da nekaj nad 10% vseh otrok, ki so izpolnili enajsto leto,

vstopi v te vrste šole. Ta šola zahteva od dijaka sposobnost, da se uspešno peča z intelektualnimi vprašanji in da je zmožen abstraktnega mišljenja. Otroku mora biti torej dovolj inteligenten in mora ljubiti knjigo. Izpit za to šolo, ki ga učenci opravijo na osnovni šoli v enajstem letu starosti, je zato dokaj zahteven.

Tudi v Grammar Schools ločijo dijake v oddelke po sposobnosti, večinoma že od prvega razreda dalje ali pa pozneje. V prvem in navadno tudi v drugem razredu je za vse isti predmetnik. V tretjem razredu je v splošnem za različne oddelke različne predmetnik, prilagojen sposobnostim učencev; so oddelki z večjim poudarkom na humanističnih vedah, na prirodoslovnih vedah ali na glasbi in ročnem delu. Poleg teh oddelkov, ki so ločeni po sposobnostih in po nagnjenosti do posameznih skupin predmetov, se za nekatere predmete napravi še posebna razdelitev v oddelku (v tem primeru morajo imeti vsi oddelki istočasno isti predmet); predmetnik in urnik je tako zamotan, da ga ravnatelj pripravlja včasih tudi dva meseca. Na koncu petega razreda (torej šestnajstletni dijaki) se opravljajo prvi izpiti nižje stopnje; vprašanja pošlje univerza. Kdor reflektira na poznejši vpis na univerzo, opravi navadno tak izpit iz štirih predmetov. V šestem razredu se začne specializacija. Če si dijaki izbere klasično smer, ima za glavne predmete latinščino, grščino in staro zgodovino; na te predmete mu odpade nekako 21 tedenskih ur. Ostalih 14 tedenskih ur odpade na druge predmete, ki si jih lahko di-

jak izbere po neki lestvici. Če si izbere prirodoslovno smer, ima 8 tedenskih ur fizike, 8 kemije in 10 biologije in matematike ter še druge predmete, podobno kot v prvem primeru. Sta dva različna šesta razreda: Šesti razred prvega letnika in šesti razred drugega letnika; nekateri ostanejo tudi še tretje leto zaradi nadaljnje specializacije. V šestem razredu so za te specialne predmete prav majhne skupine dijakov, celo samo po trije, pa tudi po dvanajst. Sole so za to vrsto dela dobro opremljene z laboratoriji in potrebnimi pripravami ter knjižnicami. Po osemnajstem letu starosti opravijo dijaki drugi del izpitov z večjimi zahtevki, navadno iz treh predmetov; vprašanja pošlje seveda univerza.

Angleške šole ne poznajo ponavljalcev. To se nekako uravnava z razdelitvijo po sposobnostih v različne oddelke (prehod iz enega oddelka v drugega je vedno možen) ali pa s preselitvijo dijakov na drug tip šole, ki je teoretično, manj seveda praktično, možen v obeh smereh (iz grammar v modern school in obratno). Največ je primerov ponovne selekcije po trinajstem letu starosti, ko nekaj učencev pride iz modern v grammar school, selekcija z enajstim leti je pač prezgodna.

Največja značilnost angleškega šolstva je njena mnogoličnost. Prav vsaka šola ima svoje posebnosti. Velika svoboda je dana ravnateljem. Za nobeno šolo ni predpisan predmetnik, sestavljajo ga ravnatelji, seveda tako, da ga lahko zagovarjajo pred lokalno oblastjo ali ministrstvom, ki v ta namen dajeta lahko

samo nasvete, na katere šola ni vezana. Tako je odgovornost ravnateljev in upraviteljev zelo velika. Tudi posamezni učitelj ima veliko svobodo. Učni načrt sestavlja sam, predloži ga v odobritev ravnatelju; s tem se učiteljeva odgovornost samo zviša.

Zadnjih osem dni smo v Londonu obiskali razne prosvetne ustanove. Povabljeni smo bili na naše poslanstvo in na večerjo Centralnega združenja učiteljev in profesorjev. Na ministrstvu prosvete nas je sprejel šef oddelka za zunanje zveze Mr. G. L. Thornton in Mr. A. G. Morris, vladni inšpektor. Pojasnila sta nam naloge Ministrstva prosvete v šolski politiki. Sestali smo se z Mr. Dent-om, ki je bil preje urednik pedagoškega lista: Times Educational Supplement. Ta list je nezavisen in kritizira dosti svobodno Ministrstvo prosvete in učiteljsstvo. Največ sedaj razpravljajo o aktivnosti učenca.

Imeli smo razgovor z zastopniki stanovske zveze profesorjev in učiteljev »The National Union of Teachers«. V zvezi so včlanjeni vsi učitelji od otroških vrtcev do univerze. Šteje okrog 200.000 članov in je le malo učiteljsstva izven te organizacije. Zveza se peča z materialnimi in seveda tudi s pedagoškimi problemi. Poleg drugih šolskih problemov je razgovor potekal o selekciji učencev za srednje šole, o razdelitvi učencev v oddelke po njihovih sposobnostih, o plačah profesorjev ter o razlogih, zakaj so pri njih ženske moči slabše plačane. Trenutno se najbolj pečajo s pokojninski-

mi prejemki. Njihove pokojnine so precej nižje, kot so pa plače aktivnih uslužbenecv.

Zelo zanimiv in poučen je bil obisk na oddelku radio postaje za šolske oddaje. Ta oddelek je zelo dobro organiziran, saj ima že petindvajsetletno prakso. Namen šolskih oddaj je, da obogati pouk v šoli. Direktnega poučevanja seveda ne more biti, ker učitelja pač ne morejo nadomestiti. Pri oddajah za tuje jezike sodelujejo vedno le taki, ki jim je ta materinski jezik. Vsako stvar skušajo posredovati iz prve roke. Pogosto govorijo za šolsko uro slavni pesniki in pisatelji ter znanstveniki. Od vseh oddaj, ki so nam jih predvajali, je bila za nas najlepša oddaja o Jugoslaviji. To so oddajali v času obiska zunanjeje ministra Mr. Edena v Jugoslaviji. Oddajali so dogodke iz našega osvobodilnega boja. Kar ginjini smo bili, ko smo poslušali znane partizanske pesmi.

Gotovo bi bilo koristno, če bi se kak naš človek podrobno seznanil z organizacijo in z delom tega oddajnega oddelka za šole. Mislim, da je ta naš prvi obisk dosegel svoj namen. Program je bil tako poln, da si je težko misliti, kako bi mogli v tako kratko odmerjenem času nabrati več informacij o angleškem šolstvu in dobiti več stikov z njihovimi organizacijami ter več osebnega kontakta. Ravno ta način je za medsebojno spoznavanje zelo uspešen, ker po profesorjih in po njihovih strokovnih organizacijah, po dijakih, po starših ter še po drugih osebnih stikih zajame velik krog ljudi. F. Čemažar

ZBORNİK PEDAGOŠKIH ČLANKOV JE IZŠEL

Pred kratkim je izšla drobna knjižica VI. zvezek Zbornika pedagoških člankov, ki pomeni zopet nov korak naprej pri obravnavanju pedagoških in didaktičnih problemov strokovnih šol. Vsebuje na 80 straneh veliko zanimivega materiala, ne samo za učitelje in profesorje strokovnih šol, temveč za vse, ki jim je pri srecu učni napredek in vzgoja naših bodočih kvalificiranih delavcev in tehnikov ter srednjekvalificiranih strokovnjakov.

V uvodni besedi poudarja tov. Štrajcar Danilo važno dejstvo, da je VI. zvezek Zbornika pedagoških člankov izšel v založbi Zdrženja učiteljev in profesorjev strokovnih šol, kar je logična posledica našega socialističnega razvoja. O tem bi pripomnil še to, da pa omenjeno združenje prvi med združenji prosvetnih delavcev, ki se je posvetilo tudi tej svoji nalogi.

Naslednji štirje članki so prvi poskusi publiciranja materiala za sestavo učnih metodik za posamezne strokovne predmete. Tega posla so se lotili tovariši iz gradbenega tehnikuma v Ljubljani v smislu in v skladu z željami in navodili izraženimi ob priliki pedagoškega tečaja za učitelje in profesorje strokovnih šol v začetku šol. l. 1950/51. Zanimalo nas je, ali se je v tem obdobju delo na sestankih predmetnih komisij ter sedaj objavljajo rezultate. Zeleti bi bilo, da bi ti poskusi čimprej našli številne posameznike po vseh naših strokovnih šolah, kjer brez dvoma niso popolnoma brez materiala s katerim bi lahko začeli za učitelje in profesorje strokovnih šol v začetku šol. l. 1950/51. Zanimalo nas je, ali se je v tem obdobju delo na sestankih predmetnih komisij ter sedaj objavljajo rezultate. Zeleti bi bilo, da bi ti poskusi čimprej našli številne posameznike po vseh naših strokovnih šolah, kjer brez dvoma niso popolnoma brez materiala s katerim bi lahko začeli za učitelje in profesorje strokovnih šol v začetku šol. l. 1950/51.

Članek ing. Megušarja Maksa Uvod v gradbene konstrukcije, služi lahko ne samo kot vzor, temveč tudi kot dokaz, da je treba tudi pri starih strokovnih predmetih za dosego boljših didaktičnih učnih učinkov, dognati določeno metodo, ki strokovnjaku olajša delo, učencem pa pripomore do hitrejšega doseganja. Obenem je tov. ing. Megušar kot strokovnjak praktik, ki je šele pred nekaj leti prišel na šolo in se je sedaj žal zopet vrnil v produkcijo, dokazal da je tudi pri naših strokovnjakih živo zanimanje za pedagoško delo in da lahko tudi od njih pričakujemo dobrih pedagoških prijemov.

V tretjem članku te vrste podaja ing. Ivo Medved Metodično obravnavo začetne tvarine iz predmeta »gradbene konstrukcije«. Omembe vreden je predvsem njegov način ocenjevanja strokovnih nalog po točkah, kjer poleg stro-

kovnih zahtev opozarja predvsem na važnost lepih oblik in lepe risbe. Prednost tega sistema je v tem, da dijaki lahko sam spoznava napake in se lahko sam ocenjuje in korrigira in da izključuje vsako neobjektivnost profesorja.

Prispevek o Tehničnem risanju tov. ing. Jakobine Acceto, ki je poskrbel tudi za zunanjo opremo Zbornika, sega že izven ožjega okvira do sedaj navedenih sestavkov. V njem bo našel dragocena metodična navodila za uvodna predavanja iz tehničnega risanja vsak učitelj oz. profesor, ki poučuje ta predmet na strokovni šoli katere koli stroke.

Vsi štirje omenjeni članki so opremljeni z vsemi potrebnimi risbami, v tekstu pa navajajo vse možne učne pripomočke, ki naj se jih učitelji poslužujejo pri svojem delu v razredu. Pa tudi bi se dalo brez strahu pred izumetničenim vsiljevanjem idejno političnih vzgojnih elementov na nekaterih mestih bolje poudariti kot vzgojni moment primere iz naše stvarnosti in veliko vlogo gradbene strokovne dejavnosti v našem ekonomskem razvoju.

Druga polovica Zbornika je posvečena problematiki vajenskih šol. Najprej piše tov. Franc Fink o Problematiki pouka slovenščine na obrtnih šolah. Prav je, da se je lotil tega perečega vprašanja, kar je glede pouka materinščine prišla do istih rezultatov, kakor jih navaja avtor v svoji analizi, tudi predmetna komisija vajenskih šol v Ljubljani. Gre predvsem za silno neenakomerno in dostikrat zelo pomanjkljivo predizobrazbo učencev; za minimalno zanimanje učencev; za nepravilno in dostikrat celo neprimerno izkoriščanje čas učencev, ki bi ga lahko s čitanjem dobre literature koristno porabili; za pomanjkanje učbenikov; za pomanjkljivost v učnem načrtu; za lepo slovenščino pri ostalih tov. predavateljih na vajenskih šolah in za dostikrat izredno negativne vpliv, ki ga v tem oziru posreduje učencu delavnica. Dragocena so avtorjeva navodila, med katerimi je več originalnih misli.

Tov. Pirš Evald (v kazalu je njegov članek pomotoma izostal) piše o Delavniskem dnevniku, ki je važen sestavni del vajenčeve strokovne vzgoje. Razpravlja o tem, čemu služi dnevnik, o

oblikah dnevnika in o ocenjevanju delavniskega dnevnika. Pri tem prihaja avtor do nekaterih svojih pogledov, predvsem glede zaključnega izpita vajencev, zato bi bilo izredno koristno, da bi tovariši, ki se s tem bavijo, povedali svoje mnenje. Zadeva je aktualna in jo je treba teoretično obdelati.

V prispevku Delavnica, dom in šola — temeljni vzgojni činitelji pri naših vajenčkih sta tov. Alfonz Kopriva in Petratko vajencev, ki jo nikakor ne smemo istovetiti in vzporejati z vzgojno problematiko gimnazij in srednjih strokovnih šol. Vajenec je v vzgojnem oziru izpostavljen številnejšim vplivom; poleg šole, družbe in doma, namreč tu nastopa še delavnica. Poleg tega je to naše najbolj občutljivo vzgojno področje, ker so vajenci naši bodoči kvalificirani delavci, zato je nujno potrebno sodelovanje vseh teh činiteljev. V zvezi s tem podajata avtorja lep primer o vzgojiteljskem sestanku v Mariboru.

Za zaključek je še članek tov. L. R. o izvenšolskem delovanju obrtne in industrijske mladine. V njem so zbrani zanimivi podatki, poleg tega pa avtor pravilno poudarja, da je potreben osebni vzgled vzgojitelja, o katerih vemo, da se dostikrat niti sami ne udeležujejo našega kulturnega in fizikulturenega življenja.

Zbornik je izšel v piči nakladi 700 izvodov, kar odgovarja trenutnim potrebam in realnim možnostim prodaje. Vendar so na žalost prvi rezultati razpečevanja pokazali porazno sliko. Večina tovarišev je namreč odklonila nakup z različnimi izgovori. V prvi vrsti je izgovor cena. 120.— din za 80 strani obsegaajočo brošuro res ni prav poceni, toda v danih razmerah še vedno minimalno, kar je izdajatelj lahko dosegel. Pri tem pogrešamo nekoliko več stanovske zavesti pri učiteljih in profesorjih strokovnih šol! Drugi, prav tako pogosti izgovori, je vsebina; češ kaj me zanimajo gradbeni elementi in vajenski problemi, saj to ni moja stroka. To drži le do neke mere, kajti prav vsi članki se dajo s primerno aplikacijo koristno uporabiti za vse stroke. Bolj pestro vsebino pa bomo dosegli tedaj, ko se bodo oglašili strokovnjaki iz vseh naših strokovnih področij, ki morajo v Zborniku gledati nujno potrebno tribuno za obravnavanje pedagoških problemov strokovnih šol. —J—

POGUMNO DEJANJE

Učbenik za zgodovino se je pojavil v vrsti učbenikov za osnovno šolo kot zadnji, čeprav smo ga takoj za čitanko najbolj potrebovali. Ta kasnitev pa ni le slučajna. Vzrok zanjo tiči v dejstvu, da se ni usodil nihče lotiti se tako kočljivega posla kakor je spisovanje zgodovinskega učbenika. V sedmem letu po osvojitvi smo ga končno vendarle dobili. Tako je osn. šola prhitela srednje šole, kjer zgodovinskega učbenika še sedaj nimamo in kjer zahteva poučevanje zgodovine od šolnikov dosti truda, od dijakov dosti naporov, obojim pa jemlje pisanje gradiva mnogo dragocenega časa. Težavne in odgovorne naloge so se lotili trije tovariši in nam dali prepotrebno »Zgodovino za osnovne šole«. Vsekakor je bilo to pogumno dejanje in gre avtorjem vse priznanje.

Namen teh vrstic ni kritično ocenjevanje s podrobno analizo. Reči hočem le besedo, dve o tem, kaj menijo o njem učitelji praktiki.

Največja odlika »Zgodovine za osnovne šole« je prav gotovo v njenem pojavu samem. Avtorji so prebili led in zaorali trdo ledino, na kateri bo posledje nadaljnje obdelovanje mnogo lažje. Učbenik so tako učitelji kakor učenci pozdravili in se ga z veseljem in s pridom oklenili, saj je pošla že druga naklada. Učbenik podaja učno gradivo, ki je predvideno v učnem načrtu in to sistematično po metodičnih enotah. Če nam ne bi dal drugega kakor izbor učnega gradiva, bi s tem že spopolnil vrzel pri pouku zgodovine, za katerega so učitelji zbirali gradivo, kjer in kakor je kdo znal. Upošteva učno uro kot metodično in časovno enoto. Za razliko od drugih učbenikov upošteva razvojno stopnjo, psihologijo in zmogljivost učenca. Govori mu v jeziku in slogu, ki je dostopen in razumljiv učenca na tej učni stopnji. Ni preohlapen in ne pretesen, podaja res potrebno in bistveno, upoštevajoč znanstvenost in idejnost. Priteguje učenčovo pozornost na zgodovinska dogajanja, mu približuje zgodovino kot vedo, zbuja v njem zanimanje in s tem vpliva nanj čustveno ter ga vzgaja. Učitelj ima v učbeniku krepko oporo. Na njem pa je sedaj še, da

poživi tiskano besedo in zanese v pouk sam duha idejne borbenosti in prepričljivosti.

Nihče, niti avtorji sami ne trdijo, da je »Zgodovina za osnovne šole« popolna in brez napak. *Povsem objektivno pa lahko ugotovimo, da je kot prvi zgodovinski učbenik prav dobra.* Nikakor ni tedaj v skladu s pojmovanjem objektivnosti književne kritike, ako tega prvorojenca proglasimo kratko malo za »zelo pomanjkljivega« brez naštevavanja vrlin, ki jih poleg napak prav gotovo tudi ima, kakor se je to zgodilo na počitniškem pedagoškem tečaju v Mariboru. H. I.

Le preberite...

Ali naj ustvarimo dve kasti?

V Gorici je na občnem zboru predsednik učiteljskega društva v uvodnih besedah opozoril člane učitelje, ki poučujejo na gimnazijah, naj se priključijo društvu profesorjev, ker je to v interesu skupnega dela. Prizadeti člani so se spogledali, se nasmehnili in trdovratno obsedeli na svojih sedežih.

Profesorji so se zbrali v sosednem prostoru, pregledali so svoje vrste in ugotovili, da ni učiteljev, s katerimi poučujejo na istih šolah in ustanovah. Odločili so se zato, da stopijo k sosedom učiteljem ter pridobijo člane, ki so se odcepili od njih. Po dolgem, mučnem prekanju so profesorji le povečali število svojih članov.

Ali so se tovariši profesorji vprašali, čemu je nastal ta odpor? c—

OB IZJAVI AVTORJEV »ZGODOVINE ZA OSNOVNE ŠOLE«

(gl. »Prosv. del.« štev. 16)

Ze več let slišimo očitke, da po osvojitvi o novih šolskih knjigah nihče ne piše kritik. Od kod ta pasivnost, ko je vendar splošna želja šolnikov, da bi se vsaka učna knjiga ocenila iz vidikov teorije in prakse? Izkušnje nam kažejo, da brez kritike ni napredka. V predvojni dobi se je neusmiljeno sicer vsak nov knjižni pojav, ne glede na avtorsko občutljivost. Več glav — več misli! Glavno je, da vsak ocenjevalec pristopi k delu z namenom, koristiti učnemu napredu. Objektivnost in konstruktivnost mnenj sta samoumevni komponenti vsake ocene, za katero nosi kritik tudi polno odgovornost. Končno besedo ima tisk avtor, ki mu možnosti obrambe ne sme nihče preprečiti, saj se event. odkrivanje nedostatkov da tudi overeči. To pa je mogoče šele takrat, ko avtor docela pozna kritiko svoje knjige!

Značilno za današnje problematiko kritike je primer celjskih avtorjev »Zgodovine osnovne šole«, ki so se v zadnjem »Prosvetnem delavcu« že vnaprej zavarovali pred vsako kritiko. Oprajo se na sodbo »polkvalificiranih ocenjevalcev rokopa«, kar se še ni zgodilo v Sloveniji. Četudi bi bili to znanstveniki-profesorji univerze, se lahko ocene in druga mišljenja možna pa tudi — dopustna! Aprobacija rokopa še ni kriterij za mnenja drugih mislečih ljudi! Četudi je učbenik »že razprodan«, še tudi to ni odločilno za samohvalo.

Avtorji vsako drugo mnenje a priori odklanjajo s čudovito dolgo obzornico na 17 vrstic kratko poročilo o vsebini predavanju prof. Zgonika na letošnjem pedagoškem tečaju v Mariboru. Samozavestno poudarjajo, da je »Zgodovina za osnovne šole« z raznimi doslej neobjavljenimi pohvalami že ocenjena in tako v bodoče nedotakljiva. Vsekakor je to neobičajen način, s katerim se resne ocene pričakujoči pedagoški delavci ne morejo strinjati. Občutljivost avtorjev sega s takimi izjavami nad vsako težnjo za napredek. To tem bolj, ker sami priznavajo, da »Zgonikove kritike še niti ne poznajo! Smatram, da na ljubo samesnikom ne moremo odstopiti od temeljitega prikazovanja novih učnih knjig, če nam je vsestranski napredek pri pouku resnično pri srcu.

Tak namen je imelo predavanje tov. prof. Zgonika pod naslovom »Ideološka problematika pri pouku zgodovine v osnovnih šolah in nižjih gimnazijah«. Na predavanju predavatelj pedagoškega tečaja je to temo prevzel in svoja izvajanja na splošno osvetlil na osnovi konkretnih primerov iz novega učbenika, ki ima svoje sončne in senčne strani. V stvarni diskusiji so udeleženci tečaja soglasno želeli, da se predavanje objavi. Zato je vsako zaletavanje v poročilo o tečaju in v tov. prof. Zgonika (pred objavo predavanja) neumestno. Mimogrede bodi povedano, da so celjski avtorji o njegovem »Zemljepisju« slabo poučeni. Pri tem nikakor ni šlo za kakšne snovne nepravilnosti, temveč samo za preveliko aktualizacijo nekaterih zemljepisnih pojavov in odnosu do vzhoda in zapada v letih, ko nas je politični razvoj prehitelval.

»Zagovor« avtorjev o knjigi, ki smo je v splošnem vsi veselji, pa je vsekakor preuranjen. Zeleti bi bilo samo to, da ne bi imel za posledico še nadaljnjo pasivnost v ocenjevanju slovenskih učnih knjig! V.

V Ptujem okraju so se v svoje učiteljsko društvo od 25 abiturientov — mladih učiteljev — vključili le trije. To res ne daje posebne časti in veljave našim najmlajšim tovarišem. Je to sicer mogoče le trenutno, vendar pa kljub temu boleče...

Tipičen primer podcenjevanja predmetov in kadrov

Upravitelj šole v Cankovi je delil vzgojiteljici-tečajnici poleg rednega dela v otroškem vrtcu še poučevanje telovadbe, petja, risanja in ročnega dela v 2. razredu osnovne šole, da bi razbremenil šolskega dela učiteljico-tečajnico, ki se enako kakor vzgojiteljica-tečajnica pripravljala na dopolnilni izpit.

Čudna je taka odločitev, saj upravitelj dobro ve, da šolski program vzgojiteljske šole ni mogel dati vzgojiteljici strokovne usposobljenosti v teh predmetih za šolske otroke, kakor tudi učiteljici nj mo-

gel posredovati njen učni program strokovnega znanja iz predšolskih področij.

Ali se ne odraža prav v tem postopku tudi mačehovski odnos do telovadbe, risanja, petja in ročnega dela? Kakor da ti predmeti niso obvezni šolski predmeti in enakovredni ostalim predmetom.

ZA VSE ENAKA PRAVICA!

Po informacijah, ki smo jih prejeli iz Ljubljane, Celja in Maribora, dobivajo vadniški učitelji omejenih zavodov stalni posebni dodatki za svoje delo na vadnici.

Ti naši tovariši so dobivali dodatki tudi vse leto 51/52, mi pa smo ga dobivali le 5 mesecev po 500 din. Iz gornjega je razvidno, da že lani nismo bili enakovredni ostalim vadniškim učiteljem.

Letos pa ima tolminsko učiteljske tri četrte letnike z 92 dijaki in dva tretja letnika s 70 dijaki, ki hospitirajo na naši vadnici. Poleg razrednih hospitacij imajo tri oziroma štiri dni v tednu celodnevne hospitacije posamejni dijaki. Za letošnje leto še nismo prejeli za to izredno delo nobenega honorarja.

Obrnili smo se že večkrat na Oddelek za šolstvo pri OLO Tolmin, a nismo naleteli na razumevanje in so nas odpravili z raznimi izgovori, ker dela na vadnici ne priznavajo za izredno delo.

Želimo, da bi odgovorni presodili na primeru našega dela v tem šolskem letu do vključno 10. nov.: 29 hospitacij, 127 celodnevni hospitacij, 14 nastopov kandidatov,

če je tako delo izredno delo ali ne in če ne bi bilo umestno, da bi se nanj gledalo z istimi očmi kot v drugih krajih.

Kolektiv vadike učiteljske Tolmin.

Dr. Simon Dolar — 75-letnik

Dne 26. oktobra je praznoval 75-letnico svojega plodnosnega življenja dr. Simon Dolar, član profsorskega zbora VII. državne gimnazije v Ljubljani.

Marsikoga je presenetila ta vest, saj je slavjenec še vedno tako veder in šil, da mu nihče ne bi prisodil tako častiljive starosti. S svojim dolgoletnim in uspešnim delom na vzgojnem in na znanstvenem področju si je prav gotovo po pravici zaslužil miren počitek v svoji življenjski jeseni, toda njegova delavna in neutrudna narava mu tega ne dopušča. Njegova tenkočutna vest mu govori, da še ni dal skrupnosti vsega, kar ima in more. Zato se še vedno z isto vnemo kakor nekdanj posveča vzgoji naše mladine in ji odkriva skrivnosti in zakone matematike in fizike. Kljub visokim letom dela še vedno s polno učno obveznostjo, pri vsem tem pa opravlja tudi dolžnost razrednika.

Dr. Simon Dolar pa ni zaslužil samo kot vzgojitelj, temveč tudi kot znanstvenik. Ze od svojih študijskih let se poglablja v vprašanja matematike, prirodnoznanstva, filozofije in pedagogike ter je na vsakem ne bi navedenih področjih napisal tudi vrsto tehničnih člankov in razprav. Njegova ljubezen do znanstvenega dela tudi danes še ni usahnila. Se vedno hoče hoditi v štrle s tokom znanosti, zato redno spremlja znanstveno literaturo in se seznanja z najnovejšimi dognanji, pri tem pa s prav mladeniškim ognjem vztrajno in uporno vrta v probleme, ki se odpirajo pred njegovimi očmi, dokler ne najde njihove rešitve. V dr. Simonu Dolarju gledamo kulturnega delavca, ki nikakor ne zaostaja za današnjim dogajanjem, temveč gre s časom naprej. P. K.

DOPISNIKI naj se ne jeze na nas, ako kak članek objavimo z zamudno. Zaostale članke — posebno iz rubrike »Iz šolske prakse« — bomo objavili čimprej bo to mogoče.

Uredništvo

DRUŠTVENIM BLAGAJNIKOM

1. Ker se nenehno pojavljajo primeri, da pošiljajo društveni blagajniki določeno kvoto članarine na napačno številko bančnega računa, ponavljamo, da so te številke neizpremenjene, to pa:

RO Zdrženja učiteljev — 604-95321-7,

RO Zdrženja profesorjev in predmetnih učiteljev — 604-95321-6,

RO Zdrženja učiteljev in profesorjev strokovnih šol — 604-95321-5,

RO Zdrženja vzgojiteljic — 604-95321-4,

RO Zdrženja učiteljev specialnih šol — 604-95321-3.

Članarino pošiljajte zatorej le na te številke. Za druge pošiljke, ki jih prejmete od administracije, nakažite odplačilo le po položnici, ki je pošiljki vedno priložena (št. 604-95321-17). Ako nakazujete denarne zneske pravilno, prisedite na času in denarju; kajti za vsako vračanje ali prenos zneska zaračuna banka manipulativne stroške in provizijo; prihranite pa tudi zmedo v poslovanju in nepotrebna razburjenja.

2. Z letom 1953 se bo blagajniško poslovanje brzkone kaj izpremenilo, zato priporočamo, da poberete članarino za november in december 1952 (seveda pa tudi za mesece nazaj), takoj ter takoj pošljete obračune do konca tega leta. Obračune, po katerih pa niste pravilno izdali znamkic, bomo vrnili.

3. Sedanjih preostalih znamkic za sedaj ne vračate, zanje dobite naknadno navodila.

MLADINSKA KNJIGA

Novo izdaje:

SLOVENSKE NARODNE PRAVLJICE z ilustracijami Maksima Gasparija. Cena broš. din 155.—, polplatno din 280.—, celoplatno din 293, celousnje din 440.—

W. M. Thackeray: ROŽA IN PRSTAN z mnogimi originalnimi avtorjevimi ilustracijami. Cena broš. din 186.—, polplatno 240.—, celoplatno 290.—, usnje 440.—

France Bevk: PESTERNA z ilustracijami Franceta Miheliča. Cena broš. din 98.—, polplatno 110.—, celoplatno 160.—

France Bevk: GRIVARJEVI OTROCI z ilustracijami Maksima Sedeja. Cena broš. din 120.—, polplatno din 140.—, celoplatno din 220.—

E. Marshall: V DIVJINAH z ilustracijami A. Trstenjaka. Cena polplatno din 195.—

Simo Matavulj: BAKONJA FRA BRNE. Cena broš. din 156.—, polplatno 198.—, celoplatno din 300.—

E. L. Woinicz: OBAD, polplatno din 325.—

Jerome K. Jerome: TRIJE MOŽJE V ČOLNU z ilustracijami Bogdana Groma. Broš. din 140.—, polplatno din 195.—, celoplatno 330.—, celousnje 660.—

Anderl Heckmair: TRIJE ZADNJI PROBLEMI ALP s fotografijami. Cena polplatno din 310.—, celoplatno din 440.—

Drago Kumer: KARLEKOVE PRIGODE, broš. din 130.—

Vse cenjene naročnike knjižnice Sinjega galeba opozarjamo, da sta prva in druga knjiga: Mukerždi »Mladost v džungli« in Seliškar »Bratovščina Sinjega galeba« že razprodani.

Pohitite z naročili za tretjo knjigo knjižnice Sinjega galeba: Eric Hesselberg: KON TIKI IN JAZ, ker je naklada omejena.